

Nr 243.

Av herr **Olsson** i Golvvasta, *angående vissa prästgårds-
arrendatorers befriande från skyldigheten att gälda
vissa utskylder.*

Den 8 mars 1922 avkunnade Uppsala läns norra domsagas häradsrätt utslag i ett arrendemål mellan Kungl. Maj:t och kronan, kärande, samt kyrkoherden K. O. Larsson, Hållnäs, arrendatorerna J. E. Westergren, Slada, Karl Löfgren, Prästgården, Öster-Löfsta, Johan Martin Wesslund, Ersta, E. Löfkvist, Tegelsmora och Frans Pettersson, Prästgården, Tensta, svarande. Svarandena hade enligt med Konungens befallningshavande i Uppsala län upprättade kontrakt arrenderat Larsson kyrkoherdebostället 1 mantal Prästgården nr 1 med utjorden Boda urfjäll i Hållnäs socken på 5 år från den 14 mars 1918, Westergren komministerbostället $\frac{1}{4}$ mantal Slada nr 7 i samma socken på 20 år från den 1 maj 1917, Löfgren kyrkoherdebostället 2 mantal Prästgården i Öster-Löfsta socken på 20 år från den 1 maj 1918, Wesslund komministerbostället $\frac{3}{4}$ mantal Ersta nr 1 och 2 i Tolfta socken på 20 år från den 14 mars 1918, Löfkvist kyrkoherdebostället 1 mantal Prästgården nr 1 med Elgarbo och Rundbo utjordar i Tegelsmora socken på 19 år från den 14 mars 1918 och Pettersson kyrkoherdebostället $1\frac{1}{4}$ mantal Prästgården nr 1 i Tensta socken på 20 år från den 1 maj 1918. Enligt kontrakten hade den till boställena hörande skogs- och hagmarken, vilken enligt gällande bestämmelser skulle stå under skogsstatens omedelbara förvaltning, undantagits från arrendet, men arrendatorn hade åtagit sig att svara för all skatt och tunga, som utginge för bostället i dess helhet, och således jämväl för den sålunda undantagna marken. Kronan hade för denna skogsmark i förskott erlagt utskylder till olika belopp för här nämnda arrendatorer och yrkade ersättning härför.

I häradsrättens utslag, vari kronans ersättningskrav ogillades, framhålles bl. a. följande:

Ehuru enligt ordalydelsen av arrendekontrakten en var av svarandena hade att ansvara för all skatt och tunga, som för vederbörande boställe utginge, och således även för de onera, som belöpte å de från arrendena undantagna områdena av boställena, men det vid kontraktens upprättande måste anses hava ålegat Konungens befallningshavande att uttryckligen fästa arrendatorernas uppmärksamhet vid denna, i sistnämnda avseende, från vad i vederbörande arrendeförordning förutsattes, avvikande bestämmelse i kontrakten, vilket icke skett, varigenom åt arrendatorernas viljeförklaring givits annat innehåll än från deras sida åsyftats, kunde arrendatorerna icke emot

stadgandet i 32 § i lagen om avtal och andra rättshandlingar anses bundna av bestämmelsen i denna del.

Svea hovrätt upphävde emellertid i utslag av den 17 april 1924 häradsrättens dom och ålade arrendatorerna att erlagga de av kronan erlagda skattebeloppen, alltså Larsson för 1918 och 1919 tillsammans kronor 63:22, Westergren för samma tid kronor 20:56, Löfgren kronor 69:92, Wesslund för 1918, 1919 och 1920 tillsammans kronor 407:59, Löfkvist för samma tid kronor 406:88 samt Petterson kronor 313:29, jämte ränta. Talan mot hovrättens utslag fick ej fullföljas.

Orsaken till denna av arrendatorerna helt och hållet oförutsedda extra beskattning, vilken för flera av dem blir mycket betungande, då de årliga beloppen äro betydande och kontrakten gälla i 20 år, är den formulering länsstyrelsen givit en av paragraferna i de arrendekontrakt, som utskrivits före år 1922. I det kontrakt, som här omnämnde kyrkoherden K. O. Larsson, Hållnäs, undertecknat för tiden 14 mars 1918 till 14 mars 1923, heter det sålunda i 5 §: »Arrendatorn ansvarar för all skatt och tunga, som utgår för 1 mantal krono Prästgården nr 1», varigenom han blivit juridiskt skyldig utgiva skatt även för den arrendet undantagna skogen. I det efter 1922 utfärdade nya kontraktet heter det däremot, att arrendatorn skall ansvara för »all den skatt och tunga, som för den arrenderade fastigheten utgår». I de kontrakt, som utfärdats före 1922 och fortfarande gälla, har någon ändring av nämnda paragraf icke kunnat erhållas.

I 7 § av lagen om kyrkofond stadgas, att »där från boställe skogsförsäljningsmedel skola ingå till kyrkofonden, må Konungen på ansökan av boställshavare eller arrendator, som utgör jämväl å boställets skogsmark belöpande utskylder och besvär, bevilja honom skäligt bidrag från kyrkofonden till fullgörande av denna skattskyldighet». Då den här berörda opåräknade beskattningen emellertid ej förorsakats av vid kontraktens uppgörande oförutsedda omständigheter, utan är att tillskriva förbiseende från vederbörande länsstyrelses sida, anses dock utsikten för arrendatorerna att erhålla gottgörelse enligt bestämmelserna i denna paragraf vara mycket ringa, hur starka de billighetsskäl än må vara, som tala för att arrendatorerna i fråga av statmakterna befrias från en extra beskattning, som ej enligt gällande lag kunnat åläggas dem och de ej heller medvetet av fri vilja åtagit sig, varför enda möjligheten att bereda dem rättvisa torde vara, att riksdagen tager sig an saken,

På grund av vad som sålunda anförts hemställes,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl Maj:t anhålla om verkställande av utredning och vidtagande av därav föranledda åtgärder till ovan omnämnda arrendatorers befriande från utskylder, som emot av dem vid kontraktens avslutande skäligen antagna förutsättningar redan påförts eller framdeles under arrendetiden kunna komma att påföras dem.

Stockholm den 22 januari 1925.

C. G. Olsson
i Golvvasta.